

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Resolutiones Pastorales De Præceptis, Vitiis Capitalibus, Et De Sacramentis

Marchantius, Jacobus

Coloniæ Agrippinæ, 1655

Caput I. Resolutiones Quæstionum Pastoralium circa prim[um] præceptum
Decalogi

urn:nbn:de:hbz:466:1-41699

PARS PRIMA
RESOLUTIONES
circa præcepta.

CAPVT PRIMVM.

Resolutiones Quæstionum Pastoralium circa primum Præceptum Decalogi.

I. Uæro: De quibus sint interrogandi Pœnitentes circa hoc Præceptum? Resp. 1. An nõ crediderint, vel deliberato consensu dubitarint de aliquo puncto fidei; 2. An non legerint libros hæreticos vel prohibitos. 3. An Biblia vulgari lingua legant sine licentia, si sint laici. 4. An non sint usi superstitionibus. 5. An verbis sacris non sint usi ad turpia, ad amatoria, vel profana, gravi cum irreuerentia? Item de irreuerentia erga loca sacra vel res

sa-

factas; de odio Dei, de desperatione, de præsumptione. Omnia enim quæ sunt contra fidem, religionem, spem, vel charitatem erga Deum, huic præcepto adversantur. Sed specialiter horum aliqua hic explicanda nobis sunt. Vnde

2. *QUAERO: Quid agendum cum rudibus, qui ignorat fidei articulos primarios, maximè de Deo Trino in personis, in essetia uno, ac de Filii Dei incarnatione?*
 Resp. plerosque Theologos sentiri fidem & scientiam explicitam articulo- rum & mysteriorum Trinitatis & In- carnationis, ita necessariam esse ad sa- lutem necessitate mediæ, ut sine illa quis nec justificari possit, nec salvari; etiam si ignorans non foret in culpa, quia numquam fuerit instructus. Vi- de quæ hac de re dixi in *Resolutionibus de Sacramento Pœnitentiæ c. 2. q. 7.* & in *Horto Past. Tract. 1. Lect. 9. in fine.* Reli- quorum articulo- rum scientiam aut fi- dem explicitam, dicunt non esse ne- cessariam nisi necessitate præcepti; ita
 ut

ut si quis sine sua culpa ignoret; quia instructus non fuerit, excusetur, & salvari possit. Et quidem præceptum est sub peccato gravi, ut sciant saltem substantiam articulorum solemnium in Ecclesia Dei: puta, *Christum esse natum de Virgine, esse crucifixum, mortuum, sepultum, resurrexisse, ascendisse, Iudicē-que venturum.* Quæ omnia vix ignorant rudes, licet Symbolum non sciant ordinatè, aut quid sub quoque articulo contineatur. Sed ad id non tenentur, nisi fortè sub veniali, Quod advertere debent Pastores nimis anxii.

3. *QUAERO: Quid agendum cum illis qui putant in sua fide quemlibet salvari posse? Resp. hunc errorem esse satis frequentem, non solum inter rudes, sed & inter eos qui sapere videntur, & se Catholicos putant. Eliminandus porro error iste, tamquam gravis, & repugnans illi articulo, quo credimus *Sanc̄tam Ecclesiam Catholicam*; extra quam non est salus, sicut extra arcam*

Noe à diluvio nemo fuit liberatus. Et qui id ignorat, certè ignorat substantiam illius articuli.

4. *QUAERO: An sit peccatum mortale, Biblia vernaculi idiomatis sine licentia legere & retinere?* R. hoc difficulter persuaderi laicis quibusdam; est tamen res gravis, & rigorosum præceptum; & ubi contumacia interveniret, excommunicationi daret locum. Nec video quomodo id possit excusari, nisi dicatur quibusdam in locis illud præceptum contraria consuetudine esse enervatum, quomodo aliqui asserunt præceptum datum laicis de non disputando in fide ut habetur cap. *Quicumq;* de hæreticis in 6. contraria consuetudine esse enervatum, in locis maximè ubi passim vigent hæretici. Sed quidquid sit de hoc posteriori, de priori præcepto Biblia in vernacula lingua non legendi, ignorantia aut excusatio valida non videtur posse afferri in nostra Diœcesi Leodiensi, cum illud renovatum & per Parochias publicatum

blicatum fuerit anno 1619. jussu Ferd.
Episcopi Leodiensis, à quo emanavit
hocce Decretum. *Cum hisce turbulen-
tis & seditiosis Reipublica temporibus à
piis & doctis viris animadversum sit,
diversas opiniones erroneas irrepisse: eò
quòd tam facile omnes saculares sacra
Biblia in idioma vernaculum traducta
in suis domibus, officinis, tabernis terant.
Hinc est quod nos huic malo obviam ire
cupientes, mādamus omnibus & singulis
Civitatis & Dioecesis nostra, Leodiensis
Pastoribus, quatenus proxima post præ-
sentium receptionem Dominica, subditis
suis è suggestu publicent, nemini deinceps
licere hujusmodi Biblia in linguam ver-
naculam translata legere, nec domi reti-
nere, nisi de expressa Vicarii nostri gen e-
ralis, aut illius deputatorum, licentia in-
scriptis obtenta. Et si qui hujusmodi Bi-
blia habeant, & illa legendi facultatem
obtinuerint: Nihilominus illa suis Páro-
chis intra octiduum examinanda repro-
ducant, alioqui absolutionem peccatorũ
suorum non obtineant. Datum in Civi-*

tate nostra Leodiensi, sub signatura Vicarii nostri generalis, ac sigillo nostro. Anno Domini 1619. mensis Febr. die 2.

Sed excusant se aliqui, dicentes se non habere Biblia, sed solum Evangelia, aut Epistolas Pauli, aut novum Testamentum: & se illa legere non ad disputandum, aut dubitandum, sed potius ad solatium & confirmationem fidei, vel ad sciendum Evangelia quæ in Concione proponuntur. Resp. prætextus istos non esse sufficientes, quia lex generaliter prohibet, nisi ad sit licentia, propter certas causas, & pericula. Deinde cum prohibet Biblia, etiam prohibet partes illorum, sive Evangelia, sive Epistolas Pauli, sive alios libros novi Testamenti; quia eadem in omnibus ratio. Adverto tamè passim librum, *Judith, Esther, Tobia*, etiam pueris legere discantibus permitti; & in his fortè potuit consuetudo prævaluisse, quia libri isti historici sunt & morales, vix periculo obnoxii erroris inde captandi.

Ad

Adverte etiam, novissimè per declarationem Congregationis Interpretum Concilii Tridentini prohibitam esse omnibus lectionem Trident. Concilii in vernaculo idiomate; quæ declaratio in Leodiensi Diocæsi Decanis insinuata fuit auctoritate Episcopi, ut ea per ipsos Pastoribus innotesceret. Actum id anno 1631.

De Hæreticorum libris non legendis, dixi in *Tractatu de Pœnitentia*, ubi de casibus reservatis egi, ibique advertendum dixi in Bulla Cænæ prohiberi lectionem librorum hæreticorû sub excommunicatione, non tamè illa excommunicatione contineri audientes Conciones eorum. Vide ibi dicta.

§. *QUAERO. Quomodò agnoscet Parochus, Biblia aliqua esse hæretica? Resp. Hoc cum Parochos concernat, quædam hic loca subijciemus, ex quibus maximè Biblia aliqua gallica agnoscentur esse hæretica.*

Ex Gen. 37. 42. 44. Descendam lugēs

A 4

373

in infernum. Nam habent (*en la fosse*)
ne sinum Patrum admittant, sive Pur-
gatorium.

2. Ex Psalmo 6. *In inferno quis con-
tebitur tibi,* vertunt (*au sepulchre.*)

3. In Ps. 15. *Non derelinques animam
meam in inferno,* vertunt (*au sepulchre*)
ne Christi ad inferos descensum co-
gantur admittere.

4. Item Malac. i. v. ii. *In omni loco sa-
crificatur oblatio munda,* vertunt: *En
tout lieu est l'encensement offert,* ne ad-
mittant Missæ Sacrificium.

5. In lib. 2 Machab. c. 12. duo ultimi
versus sunt sublati: ne nimis eviden-
ter orationem pro defunctis cogantur
admittere.

6. In Matthei Evang. c. 6. Non ha-
bentur verba illa in Bibliis Catholicis
*Quia tuum est Regnum, & potentia, &
gloria in secula.* Hæc autem habentur
in Bibliis hæreticis dicto loco.

7. In cap. 15. Actorum omittuntur
illa: *Precipiens custodire præcepta Apo-
stolorum, & Seniorum.* Quibus Ec-
clesia

clesiæ præcepta servanda docentur.

8. 2. Pet. 1. v 10. Illa verba non habentur, *per bona opera*, quæ in Catholicis leguntur.

9. In Apoc. c. 14. *Opera illorum sequuntur illos*, legunt hæretica, & omittunt particulam *enim*, quæ habetur in Catholicis.

10 Apocalypsis adscribitur in plerisque illorum *Ioanni Theologo*, non Apostolo.

6. **QUAERO:** *Quid ager Parochus cum illis qui agitantur variis cogitationibus contra Fidē & Religionem, & quibusdā quasi blasphemis imaginationibus cōtra Christum, contra Virginem, vel Sanctos, contra Eucharistiam infestantur?* Res. Cum hæc illis sint involuntariæ, non debent multum angi. Nec ita hæc separari possunt positivè resistendo, sed potius contemnendo. Quapropter prudens Confessarius monere poterit pœnitentem nimis anxium, ut ne quidem illas confiteatur, cum certum est non fuisse consensum deliberatum

Sola enim via contemptus Dæmon
hac in re infestus solet vinci, & abscē-
dere confusus.

7. *QUAERO. An non censeatur tacitè
& in factò negare fidem, qui inter hæreti-
cos existens, carnes comedit diebus ab Ec-
clesia prohibitis? Resp. Comedere car-
nes ad vitandum periculum vitæ, vel
injustæ persecutionis licere Catholi-
cis inter infideles sive hæreticos: nam
lex Ecclesiæ non obligat cum vitæ pe-
riculo, aut gravissimo incommodo.
Neque comedere carnes propriè est
negare fidem, vel profiteri hæresim,
quocumque die fiat: quia potest sæpe
fieri etiam in die prohibito justa alia
de causa v. g. ob infirmitatem. Atque
hic & nunc non negatur fides, à Ca-
tholico in die Veneris cum hæreticis
comedente? sed diffimulatur, & cela-
tur justa de causa; nec tunc instat tem-
pus obligans ad confitendam fidem,
Aliud foret, si publica auctoritate ju-
beretur à Judice comedere carnes in
signum Catholicismi abnegati; quia
tunc*

tunc contemptus fidei urgeret ad non comedendum, & ad fidem firmiter profitendam. Sicut patet in exemplo *Eliazari l. 2. Machab. c. 6.* qui maluit mortem pati, quam comedere contra legem carnes prohibitas, ad quod urgebatur à Judice in contemptum legis: nec etiam voluit simulate se comedisse, ne scandalum daret. In simili casu ad idem teneretur Catholicus.

8. *QUAERÒ An non sit tacitè negare fidem, adire templa hæreticorū, interesse eorum concionibus & congregationibus? Aut quale peccatum sit?* Resp. Hic per se non esse professionem fidei hæreticæ, aut negationem fidei Catholicæ, potest enim id fieri ad eorum errores notandos; & redarguendos; potest & fieri alias ob causas justas. Exempli gratia: Famulus Catholicus illuc procedere potest, cum Domino aut hero suo hæretico ad ei obsequium impendendum. Sicut *Naaman 4. Reg. 5.* petit ab *Elizeo* ut sibi liceret Regi obse-

A. 7

quinta

quium præstare, adeunti templum Remmon, & ibi genua flectenti: solebat enim inniti adorans brachio Naaman. Hoc verò concessisse videtur Elizeus, dum ait: *Vade in pace.* Quapropter adire templa hæreticorum, eorum congregationi vel concioni interesse, si scandalum Catholicorum absit, & periculum propriæ perversiōnis, non videtur peccatum, si quis justam causam habeat aliundè; puta quod per hoc notabile damnum evadat, aut periculum vitæ sive persecutiōnis injustæ.

Adverte tamen Paulum V. motu proprio, occasione cujusdam Edicti Regis Angliæ, declarasse Catholicis in Anglia agentibus non licere templa & congregationes hæreticorum adire. Hæc verò declaratio super hoc innititur, quod Regis Edictum præcipiebat aditum templorum in symbolum Religionis, & ad dignoscendos Catholicos ab Hæreticis. Quapropter virtualiter censebantur à Judice in-

ter

terrogari tunc de fide, & tanquam signum abnegationis fidei erat, adire congregationes & templa Anglicana eratq; Catholicorum scandalum grave cum quispiam Catholicus ea adiret. Censebatur ergo tunc urgere obligatio confitendæ fidei, nec obediendi præcepto, quod in contemptum Religionis Catholicæ vergebat, simulque occasio scandali erat tollenda. Videere potes quæ dixi de signis quibus olim censebatur fides abnegari, *Horz. Pastor. Tract. 2. lect. 3.*

9. QUÆRO *An omnis superstitio sit mortale peccatum?* Respond. negativè: Nam quædam superstitio quæ est tantum superflui cultus, quædam etiam quæ vocatur observantia vana, potest esse venialis. Pro qua re adverte resolutiones casuum sequentium, qui sat frequentes sunt inter plebejos, maximè inter rusticos.

10. Quandoque præter morem Ecclesiæ ponitur Religio in quibusdam circumstantiis, vel rebus in quibus

non est ponenda. v g. in numero, colore, situ, ut tot sint candelæ, non plures; tot orationes dicantur; ad singulas orationes candelâ extinguitur; ut cera sit alba, non flava. In his & similibus non videtur plusquam veniale peccatum; ut notat *Navarr. c. II. n. 23. Cajet. V. Superstitio. Tolet. lib. 4. c. 14. Lessi. & alii.*

2. Observatio somniorum potest esse venialis, ratione simplicitatis personæ. Item quia licet fidem adhibere videatur somniis, putans ob illa sibi aliquid prosperum vel adversum fore, tamẽ non firmiter sed tenuiter credit. Nec propterea aliquid facit aut omittit, quod sit contra præceptum aliquod Dei, vel Ecclesiæ.

3. Si quis ita deditus esset observationi somniorum, ut passim illa in rebus agendis uteretur, non posset facile à peccato mortali excusari. Nam *Levit. 21. expressè Deus prohibet: Nõ augurabimini, nec observabitis somnia.*
Dæmo- aut

Dæmoni quoque occasio sese illis intermiscendi suggeritur.

4. Qui observant dies, credentes hunc esse felicem, hunc infelicem & tenent tales observationes tamquam regulas vitæ, non excusantur à peccato mortali, saltem post monitionem, Qui hæc solum observant quandoque, sed cum tenui fide, non videntur nisi venialiter peccare. Sic Sâchez putat solum veniale esse peccatum ordinariè, dum lusores chartarū loca mutant, ut abijciant malam fortunam; quia non credunt id firmiter. Et de similibus similiter judicandum est, Hinc etiam resolve casum de quodam Nobili mihi probè noto, qui numquam ad mensam suam volebat sedere tredecim tantum numero, quia sibi persuadebat unum eo anno moriturum, si præcisè eo numero essent assidentes. Hæc observantia plane vana est: unde illi firmiter adhærere: puto non posse excusari à gravi peccato; ob tenuem autem hic fidem, esse potest veniale.

I. Qui

5. Qui observant eventus fortuitos, ex quibus conjectant aliquid alicui feliciter vel infeliciter eventurum peccant vana superstitione; sed ordinariè non videtur plusquam veniale: tum quia fides omnino certa non adhibetur; tum quia à majoribus se ita accepisse dicunt, nec apprehendunt id ut graue malum; tunc quia hæc ad causas sibi ignotas referunt. Sic ex occurſu quorundam animalium, canis, felis, vulpis, corvi, solent indicare aliquid felix vel infelix obventurum; sed sæpe vanissimè & stultissimè.

6. Est observatio sanitatum, quando adhibentur verba, vel signa ad curandos morbos, sive hominum, sive animalium: quæ naturaliter, vel ex divino, aut Ecclesiastico instituto nullam ad id vim habent. Licet vero quidam ratione bonæ fidei, vel ignorantia excusentur: non video tamen quomodò hi excusari possint à mortali, qui post monitionem Parochorum, vel privatim, vel publicè factam, non de-

desistunt. Cum in his tacitum quod-
dam pactum cum Dæmone interve-
nire soleat, res gravis censerī debet.
Sed de his fusè dixi in *Horto Past.* super
Præcep. 1. Decal. Vide ibi dicta lect. 2

10. *QUAERO.* An liceat amovere signa
maleficii, ut Dæmon non noceat? Resp. 1.
Non licet illa signa tollere novo ma-
leficio, imò nec maleficio ad id ro-
gare, vel paratum & sese offerentem ad
id acceptare Hoc enim est vel induce-
re, vel cōsentire peccato Resp. 2. Licet
illa signa tollere & destruere absq; ma-
leficio. Est communis sententia Do-
ctorum. Imò licet illa ponere, qui-
bus positus expirat vel destruitur pa-
ctum prius. & Diabolus desinit noce-
re, vel certè priora signa vim suam a-
mittunt. Ita *Less. lib. 2. c. 44. dub. ult.* Ra-
tio est, quia licitum est aliquid facere
non ex pacto novo cum Dæmone, aut
expectando beneficium ab illo, sed ob
inimicitiam evertendo pacta ejus &
impedimenta quæ posuit. Hinc resol-
vuntur hi casus quotidiani

1. Si

1. Si Saga te tangit ut inficiaris, & percutiendo impediatur nocumentum, id tibi licitum erit, siue quia Dæmon statuerit tunc non nocere, siue quia tunc signum veneficæ non est tale, quale ipse requirit.

2. Dum quis est infectus à Saga, dicitur cessare nocumentum, vel reddi inefficax, si infectus det illi panem & salem, vel ab illa panem accipiat; id si verum est, licitum erit: Quia cum forte statuerit Diabolus his positus nō nocere, mihi licitum est aliquid facere quod sit indifferens, ut ejus pactum expiret. V. Less. supra latius in genere ista explicantem, & in particulari hos duos casus per modum exempli ponentem Experientia vel confessione maleficarum potuit agnosci Dæmonem desinere nocere his casibus.

II. *QUAERO An omnes Saga debeant dici peccato hæresis vel infidelitatis infecti, quandoquidem adorare dicantur Dæmonem in forma hirci in suis Sabbatis & conuentibus, expungere caracte-*

rem

em Baptismi, vel illi renunciare, susci-
piendo characterem Diaboli, Eucharistia
ad sortilegia abuti, & similia que ab hæ-
resi vel infidelitate procedunt? Resp. hæc
etiam posse ex alia passione procedere,
ex metu & timore verberum, & aliunde.
Vnde quando non procedunt ex errore
intellectus, non est hic censenda hæresis.

12. **QUAERO.** *An sit licitum quod duo
inter se paciscantur, ut qui prior defun-
ctus fuerit, alteri appareat, & statum
suum aperiat?* Resp. id ordinariè lo-
quendo non licere; tum quia vel culpa
curiositatis hoc vix carere potest; vel
quædam etiam Dei tentatio interve-
nit, dum volunt scire per media ex-
traordinaria quid in altera vita al-
teri contingat. Denique, quia est
periculum, ne dæmon inde rapiat
occasionem decipiendi; non enim
infrequenter sese immiscet his ap-
paritionibus, quæ animarum putan-
tur apparitiones. Quod si aliquando
legitur factum in historiis Ecclesia-
sti-

sticis; vel Dei speciali instinctu factum est, vel per bonam & simplicem pacientium fidem excusandum est.

13. *QUAERO. Quomodo discernendi spiritus apparentes, an boni sint an mali.*

Resp. Aliquot regulas probabiles Theologis hic proponi. *Primò*, ex exemplo Josue, magna fiducia interrogandus est initio. *Num noster sit, an adversariorum?* *S. Athanas. in vita S. Antonii.*

Si autem fuerit à Deo, timor vertetur in i

mox in consolationem & gaudium; jam

verò formido gravis permanferit, spiritus

ritus malus videtur. Sic Angelorum

apparitiones olim primò visæ sunt cum

aliquo terrore, at postea placidos reddiderunt

eos quibus apparuere. *Secundò*, nihil promittendum his spiritibus

si quippiam exigant, nisi dicendo se prius

velle consilium inire cum piis, & maxime

cum Pastore proprio, aut Confessario: quod si dissuadeat, ne cuiquam

reveles quod communicavit, omnia suscepta sunt.

Tertiò, si superstitiosas, aut curiosa, aut falsa & contra sanam

do

ufactum doctrinam, aut in speciem mala tibi
 m pacem suadere conetur, Dæmonem esse judi-
 est. ca *Quartò*, si exhorret ad signum Cru-
 cificis, aut nomina Sanctorum, aut res san-
 nendi su- ctas, idem cense. *Quintò*, non facilè
 an ma- abiles præsumitur bonus spiritus, qui non in
 abiles forma humana, sed belluæ alicujus, aut
 d, exen in extraordinaria aliqua deformitate
 erroga- appareat. Interdum tamen in forma co-
 n adve- lumbæ apparuisse animas legimas, &
 .Anton in illa non apparet Dæmon. *Collige* et-
 vertetur jam Dæmonem esse, si immanem stre-
 dium- pitum non nisi ad terrorem & mole-
 ferit, sp- stiam excitet, nam vix damnatæ ani-
 geloru- mæ egredi sinuntur. Gemitus verò &
 e sunt- mæ egredi sinuntur. Gemitus verò &
 dos rel- suspiria servire possunt etiam animabus
 re. *Secò* de purgatorio venientibus, nisi impa-
 ritibus- rientia juncta sit, vel quid simile, quod
 se pri- damnationem arguat. Quod si nocu-
 , & m- mentum & damnum viventibus affe-
 Conferant, censentur potius Dæmones esse,
 uiquaq- uam animæ.

omni *Ex his collige*, quid dicendum de qua
 stitios- dam apparitione paucis ab hinc mensi-
 a sanab- bus apud nos. Pueru duodenni in a-
 do- gris

gris pecora pascenti apparuit mulier flexis genibus orans in veste candida quæ se dicebat aviam defunctam quatuor ab hinc annis; & ei plane in lineamentis similis erat, & ut talem puera gnoscebat. Petebat autem fieri duas peregrinationes, unam in vicinia Sacellum Beatæ Virginis; prope Mariæburgum; alteram ad B. Virginem dictam de Fide, prope *Dionantum*; seque aiebat voto ad hæc obligatam: & addebat proxima Dominica prima debere fieri, alioqui se quinque annis adhuc in Purgatorio mansuram. Puera indiscretè promisit se cum Matre eperacturum. Quo non obstante adhuc ei apparet altera vice, & die altera? tunc que multa interrogat de matre, de vinculis, an maritali sint, an adhuc vivant, &c. Tertia vice apparens post aliquot dies, puero offert duo pira ubi signum Crucis puer jam edoctus fecit, ceciderunt ibi pira & mox evanuit. Quarta rursus vice apparuit post dies aliquot, at post signum Crucis etiam

etiam illicò disparuit. Itaque licet in candida veste apparuerit, & quasi flexis genibus & manibus complicatis orans, ac postea non nisi rem bonam, nempe peregrinationes fieri, & Missam celebrari petierit; Tametsi cum ad Crucis signum bis disparuerit; & cum pira præsentarit, quæ & ibidem cecidere facto signo Crucis & multa curiose interrogarit, non est censenda fuisse anima Purgatorii, sed deceptio Diaboli.

Hoc interim hic rememoramus, quando quis vovit sine temporis præfixione, non posse, sine justa causa, diu differre ad impletionem voti, nisi cum periculo gravioris peccati. Hinc Deut. 23. *Si votum voveris Domino, non tardabis reddere, quia requiret Dominus tuus illud; & si moratus fueris, tibi reputabitur in peccatum.* Hoc etiam Sapientes Gentiles significaverunt, dum dixerunt non satisfacere promissis & voto naufragii, qui non suspendit vestes, quas è naufragio

gio

gio tulit, exemplo Neptuni, antequam illas exsiccat. Voluerunt docere propriam pietudinem in votis Deo solvenda, cuius favore è calamitate eruiunt. Hæc Dixerim ob mulieres, quæ vovent multas peregrinationes, & per annos tardantes.

24. *QUAERO. An non sint superstitiosa peregrinationes quandoquidem* *cat. S. Pet. ep. i. c. 4. Charissimi, non peregrinari in fervore qui ad tentationem vobis fit, quasi novi aliquid vobis contingat? R. certum est peregrinationes ad loca sacra pias esse ex se, & ab Ecclesia approbatas, Insulse ergò, & innotate, vel malitiose: hoc S. Petrus monitum cõtra illas torquent hæretici. Nam peregrinari ibi idem est quod admirari, ut patet ex Græco; & sententia est: *Nolite admirari, & quasi re novæ insolenti ac peregrina percelli ac perturbari, in fervore, sive ut Græca habet in unctione, afflictionum & adversitatum qua ad tentationem vobis cedit, id est probationem, explorationem: & purgationem.**

nem. Non enim est novum & peregrinum Fideles & pios tentari & tribulari, sed ab initio sic factum est; & per hoc cum Christo communicatis in eius passionibus. Rejiciendus ergo est ille sentus, qui etiam attribuitur Areolo: Ne leviter discurratis abrepti fervore quodam voluntatis, imaginantes vos alibi aliquid novi reperturos.

15. *QUAERO. Quam circumstantia in peregrinationibus censeantur superstitiosa? Resp. in quibusdam peregrinationibus ad obtinendam sanitatem per Sanctorum quorundam invocationem ordinatis multa solent praescribi, quae aliquibus videri possunt vel parum pertinentia, vel etiam superstitiosa. Sic in peregrinatione ad S. Hubertum pro sanitate contra morsus animalium rabidorum, post stolae sacrae particulam fronti insertam, praescribitur eis ut pecten capiti non admoveant per 40. dies; ut soli in lecto cubent; ut in hincis cubent recens lotis & mundis; ut in vitro suo particulari vel scutella edant vel bibant;*

B

bant;

bant; ut certis cibis abstineant; ut vino non mero, sed diluto utantur, vel aqua sola; ut non bibant ad fontem se illi incurvando, & illum inspiciendo, & similia. Sic & in aliorum Sanctorum visitatione alia observantur his non ab similia; *V. fusè Robert. in vita S. Huberti.* An non videri hæc possint superstitionem sapere; Sed *Resp.* Quando hæc ex antiqua traditione observantur, à Viris religiosis & eruditis, ab Episcopis vel Pastoribus accepta & approbata, & quidem in conspectu totius Ecclesiæ Catholicæ continuò observata, Domino confirmatè hanc observantiâ curationis per subsequentiâ signa & miracula: ipsum antiquitatis testimonium sufficit vel cælitus edocta hæc observatio censerì debeat, licet ignoremus singulorum rationem, quam Deus potius vult nos admirari & venerari Christiana humilitate, obedientia, & pietate, quàm curiositatis prurigine nimium indagare, vel contemnere. Qui a multa sunt in similibus

quæ

quæ habent suas rationes, vel naturales, vel mysticas, quas non plenè & perfectè penetramus.

Sed *quæres*, cur hic dicamus intervenire rationes naturales in accurata observatione quarundam circumstantiarum ad obtinendam sanitatem, quandoquidem dicamus eos miraculosè sanari Sanctorum intercessione? *Resp.* quia in sanitatibus dandis vult Deus naturalia etiam subservire miraculo supernaturali, ita ut præscribat quædam à natura vim quamdam habentia, licet à supernaturali auxilio beneficium expectetur. *Valesius Sacra Philosoph. e. 38. & 39.* Sic licet miraculosè sanare decernat *Ezechiam regem*, tamen vult ulceri ejus applicari massam ficorum, quam multi Medici dicunt habere vim ad emolliendū ulcus pro suppuratione, ad discutiendum tumorem, ad extergendum. Si licet velit sanare cælitus *Tobia* cæcitatem, vult tamen applicari fel piscis, quod ad abstergendas albugines utile esse

dicitur. Similiter vult *Naaman* sanari miraculo à lepra, præscribit tamen septies lavari in fluvio, quia aqua fluvialis etiam ad id conducit. Sic & Vas novum cum sale vult mitti in aquas, ad sanandam corruptionem aquarum Jerico. *Elizeum* vult incumbere super puerum, ut caro ejus calefiat, qui non nisi in calido corpore habitare solet anima. An non vides in his multis circumstantias, quæ videri possent otiosæ, vel superstitiosæ? Non ergo facile condemnemus circumstantias aliquas in sanitate per intercessionem Sanctorum impetranda à probis & timoratis observari solitas, maxime si sint ex præscripto eorum qui præsumunt locis ubi illi Sancti coluntur. Oportet enim hic sapere sed sapere ad sobrietatem. Quis non admireretur, quod is qui fuit curatus per particulam Stoli frontis insertam, à rabidi canis morsu & ab ipsa rabie, alteri simile morsu passo possit indulgere quadraginta dies, idque & iterum, & sæpius, & quoties opus

opus fuerit; ita ut rabiem vel aliud dā-
num non incurrat iste, etiam si differat
peregrinationem ex alterius indulto.
& Vas Certè ei qui Stolam fronte exceperit?
hic videtur dari potestas patrandi id
miraculi, quicumque is fuerit, sive mu-
lier, sive vir, sive juvenis, sive senex,
sive laicus, sive Sacerdos.

16. *QUAERO. An sit superstitio No-
vennam, sive Novendium, impendere in
honorem Sanctorum? Cur potius novem
dies quàm septem, vel saltem octo, quan-
do quidem Octavam publica solemnitate
in eorum honorem celebret Ecclesia? R.
non esse necessarium hujus præcisè
numeri rationem reddere, quamvis
nō desint etiam mysticæ rationes quæ
hic considerari possunt, sive ob novem
menses quibus Maria Christum gesta-
vit, sive ob Choros novem Angelorū
Deum jugiter laudantes: hoc nobis
sufficiat, quod ipsimet Sancti hunc
impleverint dierum numerum in sa-
cris gravibusque negotiis. Sic lego S.
Theresam (in cujus festo die hæc scri-
bo)*

bo) novendium sibi statuisse in honorem *S. Hilarionis*, ut ab illusionibus tuta ejus foret patrocinio, in revelationibus divinis, quæ frequenter ei obtingebant. Sic etiã in vita *Casparis Barzei. lib. 2. cap. 8.* lego, novendium elegisse orationis & pœnitentiæ, ut lucraretur Deo quemdam Lusitanum à se aversum, & eum salutem redderet, & ad cor reverti faceret. Quod quidem salubriter effecit. Sic & in vita *S. Marculphi* refertur, Galliarum Reges Christianos solitos Novendiale agere in loco ubi eius sacræ asservantur Reliquiæ, ibique strumas sanandi beneficium & donum accipere. Atque ipsi ægri strumis & scrophulis laborantes, novem dies ibi peragunt, certo ritu utentes, certisque cibis abstinere jussi: Allia, pisa, carbubala, anguillæ, & similia eis prohibentur. Videri potest *Renatus Benedictus Theol. Doct. in vita S. Marculphi.*

27. *QUAERO An non sit superstitio in peregrinationibus, dum novem diebus*

Ora-

Oratio Dominica & Salutatio Angelica recitatur, sed sic ut primo die novies, secundo octies, tertio septies, & sic deinceps minvente se numero recitentur? An. non & similiter, pro novendio diminueret candelulas quas accendunt de die in diem, conformiter ad orationes? Resp. potuisse id introduci per aniles & vanas observationes, ut alibi dixi. Si tamen alicubi id ex quadam traditione antiqua à piis & doctis Pastoribus approbata, vel scita ab Episcopis, observatur non condemnarim, quandoquidem & in libro Num. c. 13. v. 13. jussit Deus offerri sibi vitulos de armento tredecim, tum duodecim, postea undecim, decem, novem, octo, septem, ac denique omni numero omisso, unum. Cujus rei quis plenam poterit rationem reddere? Similiter & hic non est necessarium rationem perfectam exposcere, si, ut dixi, originem esse ipsam & sacram in hac cæremonia antiquitas proborum & doctorum affirmare censeatur.

18. *QUAERO. An iuvenes vel iuvenēcula possint excusari, quae ubi turpi amori succubuerunt, dicunt se non potuisse resistere, sed existimare sibi aliquod maleficium factum, vel philtrū porrectum? R.* licet Dæmon multa hic possit, sensus interiores & exteriores commovendo variis & occultis modis, non potest tamen cogere hominis voluntatem, & ideo potest homo semper resistere, & ejus potestatem elidere, ac peccatum vitare. Unde illud S. Gregorii hic notandū: *Dæmon dum ei initio resistitur formica est; si nō resistitur, fit leo.* Quam cum semel per negligētiam & consensum accepit potestatem, miro modo agit hominem. Nam in his amatoris maleficiis non solum agit per philtrum, quod porrigit & deglutiri procurat, sed etiam per pulverem corpori vel vesti aspersum; quo signo posito personam commovet, illusionē phantasmatum turbat, denique & partim dementat. Huc spectat illud Baruch.

& Mulieres circumdatae funibus in viis se

den

dent, succedentes ossa olivarum; cum autem aliqua ex illis attracta ab aliquo transeunte dormierit cum eo, proxima sua exprobrat, quod non sit habita digna sicut ipsa, neque funis ejus disruptus sit. Olivas succendebant maleficio amatorio imprecantes sic insano amore sui viros succendi, ut explicant *Delr. Malder, & alii.*

19. QUÆRO. *Quid de maleficio per ligaturas ad impediendam copulam conjugalem? Resp. esse gravissimum peccatum, ut explicui in Horto Past. super 1. Præcepto lect. 2. ubi etiam dixi hæc maleficia habere varias formulas ex Dæmonis placito pendentes; cui multa à Deo permittitur potestas super instrumenta generationis, potius quam super alia hominis membra, quia per illud membrum corruptio peccati in nos venit per actum generationis. Et quia effrænis libido sæpe ad generationis actum pronuba esse solet, potestatem facit dæmonio, ut monuit Angelus Tobiam. Interim huic malo per*

B 5

super-

superstitionem obviare non licet. Sic omnino esse existimo superstitiosum ligaturæ maleficæ obviare, mingendo per anulum sponsalitiū, quod alii qui rustici faciunt; est enim ejus benedictionem quodammodo conspurcare. Alia remedia spiritualia præscribunt Pastoralia, quæ si magna fide suscipiantur, planè profunt.

20. *QUAERO, Quomodo superstitioni agnosci possit generali Regula in verbis adhibitis ad aliquem effectum? R. quædam verba adhibita; vel aliæ res, non habent naturalem ad id virtutem ad quod adhibentur, vel supernaturalem ex Deo aut Ecclesiæ instituto, semper est peccatum saltem implicitum cum Dæmone. Hinc condempna peccati mortalis saltem post monitionem. Primo, veritas sanantes dolorem oculorum (quem vocant vernaculè, *Le Fleur* & *le Brobon*) oratione quadam vanissimâ. Secundo opiliones qui à scabie, vel lupis, & aliis incommodis tutantur gregem quibusdam verbis. Tertio Fa-*

brog

broſ Ferrarios, qui ſanant equos ver-
bis prolatis ex Oratione Dominica,
vel ex Pſalmis Pœnitentialibus *Quar-*
to, qui ſanant febres chartulis. *Quinto*
qui cribrum vertunt cum nominibus
Sanctorum ad deprehendendum fu-
res, *Sexto*. qui conſulunt erroneos &
vagis homines, quos vocamus *Ægy-*
ptios, ut ex illis ſciant bonam ſuam
fortunam, illiſque fidem adhibent. Ex
his, de aliis judica. *Septimo* milites qui
excantant arma, vel ferunt Alta No-
mina.

CAP. II. *Resolutiones concernentes*
Præceptum Secundum Decalogi.

I. **Q**VAERO. De quibus interrogan-
dus ſit Pœnitens circa ſecundum
Præceptum *2. 1.* An juraverit aſſertivè
ſcienter falſum, vel ſaltem dubitans an
eſſet falſum; Vtrobique autem eſt pec-
catum mortale. Similiter ſi induxit al-
terum ad jurandum falſum, vel incer-
tum.

2. An non juravit promittendo, ali-
cui aliquid; & poſtea non adimplevit
illud